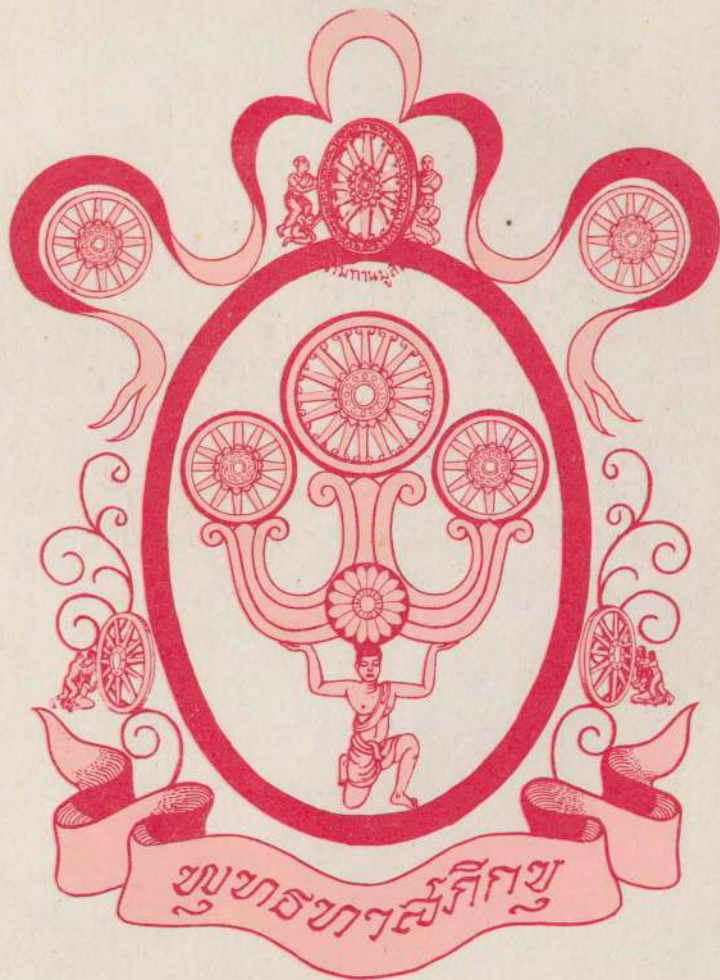

BIA-P. 2.3.1/3-8

ชาติใหม่ปฏิจุสมุพบาท

โดย

ชุดหมอนล้อ อันต์บ ๘

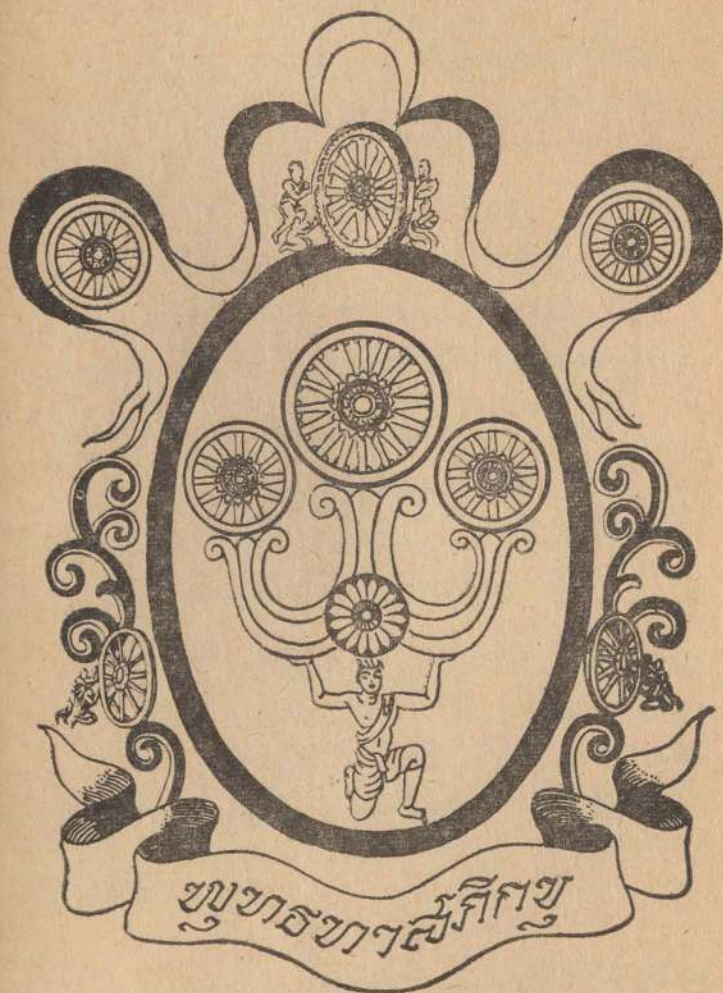
ตำนานสวน เฒ่า

ไม้อ้อ มีทั้งยืน ไม่ได้ เป็นพาทธः
ตำนานสวน เฒ่า ก็ยังจะ ชาติชาติสิ้น
ไว้อ้ออยู่ไป ได้สนุก ทุกคืน --- วัน
พอเหมาะ-ครั้น เป็นพาทธःได้ 4 ปีพริบตา ;
มันช่วยเรา เขาดีไหม ยามธยา
ก็ไม่ได้ มีกุศล ตามจรรยา
จนแก่เฒ่า เขาใจ ๑๐๐ ๑๐๐
ก็พระวิ พระวิ ๑๐๐ ๑๐๐ ๑๐๐ ๑

พุทธทศ *[Signature]*

ชาติในปฏิจกสมุบาท

โดย

ชุดหมอนล้อ อันดับ ๘

ศรัทธาบริจาคของผู้เยี่ยมชมสวนโมกข์ฯ แต่ละปี

ความโง่ของปัญญา

ลูกอ่อน กลืนสตางค์ ค้างติดคอ
นางแม่หล่อ น้ำกรดตรง ลงแก้ไข
ว่าละลาย โลหะหมด แล้วปลอดภัย
ผลอย่างไร เชื่อว่าหาย ได้ด้วยกัน

นี่แหละหนา ปัญญา มาพรวดพราด
เพราะสติ มั่นขาด ก็ผวนผัน
กลายเป็นโง่ ในปัญญา ขึ้นมาพลัน
ถ้าสติ มาทันควัน นั้นปลอดภัย

ความโง่ มีในปัญญา ถ้าขาดสติ
มันอุตรี ออกมา อย่าสงสัย
ฆ่าเจ้าของ ของมัน ได้บรรลีย์
มีสติไว้ หนอ, พวกที่ มีปัญญา

พุทธทาสภิกขุ

พระเจ้าพระจอมพลทูลกระหม่อมประไพเกล้าฯ; กะต๋อง
 รัชกาลที่ ๑๐ เป็นเพื่อนเกิด-แก่-เจ็บ-ตาย; จ=ต๋อง
 กลัวบาป กลัวบุญ ขย=แยบยลต่อหน้าพระพักตร์
 นมา; จ=ต้องสามารถยึดด้วยความรู้สักฝ่ายหนึ่ง หรือ
 กิเลส และฝึกหัดความรู้อีกฝ่ายหนึ่งไว้ถึงขนาดที่ยก
 มือไหว้ต่อพระเจ้า; จ=ต้องมองเห็นชัด ถึงความจริง
 ที่ว่า พระพุทธเจ้าในหน้าที่หนึ่งของตนทุกประการ มีมโน
 พุระอันดี พระปฏิญาณธรรม และไม่เห็นบุญบาปอันหนึ่ง
 สดในทางศาสนา; และจ=ต้องเข้าใจถึง ความหมายอัน
 แท้จริง ของสิ่งนี้ เรียกว่า "ไทยไตรยางค์ธรรม" คือชาติ
 - ศาสนา- มหาราช-ชาติราช ทั่วทั้งเป็นสหประชาชาติที่
 แห่งปวงชนชาวไทย อันมีวันเสด็จมลาย.

ครั้นโตขึ้น ก็จะเป็นพลโลกที่เข้าใจในอุดม
 ชาติสันติภาพ แล้วเป็นวิถีมารดาที่สมบูรณ์แห่ง
 ชาติ สามารถเจริญพัฒนามนุษยชาติ ให้สูงยิ่งขึ้นไป.

ข้อความนี้ กล่าวถึงนายสำเร็จวิถีมารดา ครุมา-
 ชาติโดยตรง, แต่ที่กล่าวถึงผลที่ได้ถึง ย่อม
 ได้อันได้มีแล้ว ของพระเจ้าน้องยาเธอพระเจ้า
 ผู้ใหญ่ ได้ประสิทธิ์ความสำเร็จ ในพระกรุณาแห่ง
 ของพระชนก ได้ทรงชุบเลี้ยงให้สุขสันต์ได้ตามที่
 ทุกๆคนเกิด ลึกเป็นมนุษย์อันดีอันหนึ่งอันเดียวแห่งโลก.

คุณธรรม อิมพัต...

ในกษัตริย์ราช ๒๒,
 ๑๓ พ.ย. ๒๒

ชาติในปัจฉิมบุพบาท

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส ฯ

ตสฺส. ตํ เวทนี อภินนฺทโต อภิวทโต อชฺโฆสยา ติฏฺฐโต

อุปฺปชฺชติ นนฺทิ, ยา เวทนาสุ นนฺทิ ตพฺพาทานํ,

ตสฺส อุปฺปาทานปจฺจยา ภโว, ภวปจฺจยา ชาติ,

ชาติปจฺจยา ชรามรณํ โสภปริเทวทฺทขโทมนสฺสุปายาสา สมฺภวนตี-ติ

ธมฺโม สกฺกจฺจํ โสตพฺโพ-ติ

ณ บัดนี้ จะได้วิชันาพระธรรมเทศนา ของพระผู้มี
พระภาคเจ้า เพื่อเป็นเครื่องประดับสติปัญญา ส่งเสริมศรัทธา
-ความเชื่อ และวิริยะ-ความพากเพียร ของท่านทั้งหลายผู้เป็น
พุทธบริษัท ให้เจริญงอกงามก้าวหน้า ในทางแห่งพระศาสนา
ของสมเด็จพระบรมศาสดา อันเป็นที่พึงของเราทั้งหลาย กว่า
จะยุติลงด้วยเวลา.

ธรรมเทศนานี้ เป็นธรรมเทศนาพิเศษ บรรณเหตุ
ความรู้อธิบายว่า ชาติ คือ ความเกิด, เป็นคำที่เข้าใจได้ยาก
สำหรับคนทั่วไป ว่าจะหมายถึงอะไรกันแน่? และเมื่อเข้าใจคำว่า

ชาติ นี้ ไม่ถูกแล้ว คำอื่น ๆ ก็พลอยผิดตามไปด้วย. และคำว่า
 ชาติ นี้ มีความสำคัญตรงที่ว่า เพราะมีชาติ จึงจะมีขรา
 มณะ เป็นต้น คือมีความทุกข์ ; ชาติชนิดไหนจะเป็นปัจจัย
 แห่งความทุกข์ จะต้องเข้าใจกันให้ดีๆ.

ปัญหาที่มีอยู่ในเวลานี้ ก็มีอยู่เป็น ๒ อย่าง : คำว่า
 ชาติ - ความเกิด หมายถึงเกิดจากท้องบิดามารดา น้อยอย่างหนึ่ง
 และอีกอย่างหนึ่ง หมายถึงความเกิดแห่งความยึดมั่นถือมั่น ว่าตัวเรา
 ว่าของเรา ขึ้นมาในจิตใจครั้งหนึ่ง เรียกว่าชาติหนึ่ง, นกออก
 อย่างหนึ่ง ไม่เหมือนกัน.

เรื่องสำคัญในพระพุทธศาสนา ก็คือเรื่อง ปฏิจจสมุ-
 ปบาท. เรื่องนี้ เป็นเรื่องสำคัญ จนถึงกับพระผู้มีพระภาคเจ้า
 ตรัสว่า ถ้าไม่รู้เรื่องปฏิจจสมุปบาท ก็ไม่สามารถจะทำที่สุดแห่งความ
 ทุกข์ได้; คนจึงได้พยายามศึกษา พยายามที่จะเข้าใจ และปฏิบัติ
 ในเรื่องปฏิจจสมุปบาทนั้น. แต่แล้วเมื่อมีความเข้าใจผิด ก็ไม่
 อาจจะทำปฏิบัติได้; แต่โดยเหตุที่ยังเชื่อว่าเป็นเรื่องสำคัญ ก็ยัง
 คงศึกษากันอยู่นั่นเอง แม้ว่าจะปฏิบัติไม่ได้ จึงเกิดมีข้อถกเถียง
 กันต่าง ๆ นานาว่าจะเป็นอย่างไรรกันแน่.

ปฏิจจสมุปบาทสายหนึ่ง คือตั้งแต่ความเกิดแห่งอวิชชา
 จนมาถึงความทุกข์นั้น บางพวกก็ว่ากินเวลา ๓ ภพ ๓ ชาติ,
 บางพวกก็ว่ากินเวลาชาติเดียว, บางพวกก็ว่าเพียงแต่วันหนึ่งๆ

ก็เกิดปฏิจัสสมุปบาทได้ตั้งหลายสาย, ตั้งก็มี; มันแตกต่างกัน
มากถึงอย่างนั้น.

เพราะฉะนั้น เป็นสิ่งที่ ควรจะทำความเข้าใจกัน ให้ถูก
ต้อง และวิธีที่จะทำความเข้าใจให้ถูกต้อง ก็มา สำคัญอยู่ตรงที่
คำว่า ชา-ติ หรือ ชาติ ซึ่งแปลว่า ความเกิดนั่นเอง. ถ้าเข้าใจ
คำนี้ถูกต้องแล้ว ก็จะสามารถเข้าใจปฏิจัสสมุปบาททางหมดทางสิ้น
ให้ถูกต้องได้.

ทีนี้ เราจะได้พิจารณากันดู โดย อาศัยพระพุทธภาษิต
ที่มีอยู่ในบาลีมหาตคณทาสังขยสูตร มূলปณณาสกั มัชฌิมนิกาย. ข้อ
ความในสูตรนี้มีอยู่อย่างไร พึงนำมาพิจารณากันให้เป็นที่เข้าใจ
อย่างแจ่มแจ้งชัดเจนว่า คำว่า ชาติ คือความเกิดนั้น หมายถึง
อะไรกันแน่?

ในทีนี้จะได้ยกเอาพระบาลีนั้น เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับ
ความเกิด มาเป็นเครื่องพิจารณา จงตั้งใจฟังให้ดีให้สำเร็จ
ประโยชน์เกิด.

พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัสว่า : *ติณณิ โข ปน ภิกขเว*
สนฺนิปาตา คพฺภสฺสวาทกฺกนฺติ - ตุก่อนภิกษุทั้งหลาย เพราะ
ประชุมกันพร้อมแห่งพระองค์ทั้ง ๓ นี้ การก้าวลงสู่ครรภ์ย่อม
มีชน.

อิธ มาตาปิตโรจ สมนิปิตฺตา โทนฺติ - มารดาบิดา
มีการอยู่ร่วมกันด้วย, มาตา จ น อุตุนิ โทติ - มารดามีได้มี

ระคูอันไม่ตกด้วย, คนฺธพโพ จ น ปจฺจุปฺภุจฺจิตโต โหติ - คัน-
 ธิทพะมิได้เข้าไปตั้งอยู่เฉพาะด้วย, เนว ตาว คพฺภสฺสวากกนฺติ
 โหติ - เมื่อเป็นเช่นนี้ การก้าวลงสู่ครรภ์ย่อมไม่มี.

อิธ มาตาปิตโร จ สมนิปิตตา โหนติ - มารดาและ
 บิดาถึงการอยู่ร่วมกันด้วย, มาตา จ อุตฺนํ โหติ - มารดามี
 ระคูอันยังไม่ได้ตกด้วย, คนฺธพโพ จ น ปจฺจุปฺภุจฺจิตโต โหติ
 - คันธิทพะมิได้เข้าไปตั้งอยู่เฉพาะด้วย, เนว ตาว คพฺภสฺ-
 สวากกนฺติ โหติ - เมื่อเป็นดังนั้น การก้าวลงสู่ครรภ์ย่อม
 มิได้มี.

ยโต จ โข ภิกฺขเว มาตาปิตโร จ สมนิปิตตา โหนติ
 - ตุก่อนภิกษุทั้งหลาย ในกาลใดแล มารดาบิดาอยู่ร่วมกัน
 ด้วย, มาตา จ อุตฺนํ โหติ - มารดามีระคูอันยังไม่ได้ตกด้วย,
 คนฺธพโพ จ ปจฺจุปฺภุจฺจิตโต โหติ - คันธิทพะเข้าไปตั้งอยู่เฉพาะ
 ด้วย, เอวํ ติณฺณํ สมนิปิตตา คพฺภสฺสวากกนฺติ โหติ - เมื่อ
 เป็นดังนี้ การก้าวลงสู่ครรภ์ย่อมมี เพราะการประกอบด้วย
 องค์ทั้ง ๓ นั้น.

ตเมนํ ภิกฺขเว มาตา นว วา ทส วา มาเส คพฺภํ
 กุจฺฉินา ปริหริตี มหตา สัสเสน ครุภาริ - ตุก่อนภิกษุทั้งหลาย,

มารดานั้นย่อมบริหารซึ่งครุภักดิ์ด้วยห้อง ๕ เดือนบ้าง ๑๐ เดือน
บ้าง ด้วยความวิตกกังวลอันใหญ่หลวง เป็นภาระอันหนักยิ่ง.

ตเมณี ภิกษเว มาตา นวนฺนิ วา ทสนฺนิ วา มาसानิ
อจฺเจเนน วิชายติ มหตา สํสเยน ครุภาริ - คู่ก่อนภิกษุทั้งหลาย,
มารดานั้น ย่อมคลอดซึ่งทารกนั้น เพราะการล่องไปแห่งเดือน
ทั้งหลาย ๕ บ้าง, แห่งเดือนทั้งหลาย ๑๐ บ้าง, ด้วยความ
วิตกกังวลอันใหญ่หลวงเป็นภาระหนัก.

ตเมณี ชาตี สมานิ สเกน โลหิตเณน โปเสลี - มารดา
นั้นย่อมเลี้ยงซึ่งทารกผู้เกิดแล้วอย่างนั้น ด้วยโลหิตแห่งตน.

โลหิตเฉเหหตี ภิกษเว อริยสฺส วินเย ยทิทํ มาตุ ฉณฺณิ
- คู่ก่อนภิกษุทั้งหลาย นั้นนมของมารดา ชื่อว่า โลหิต, ใน
อริยวินัย.

ส โข โส ภิกษเว กุมารโ - คู่ก่อนภิกษุทั้งหลาย
กุมารนั้น, วุฑฺฒิมนฺวาย อินฺทฺริยานิ ปรีปากมนฺวาย - อาศัย
ซึ่งความเจริญเติบโต อาศัยซึ่งความแ่รอบแห่งอินทรีย์ทั้ง
หลาย, ยานิ ตานิ กุมารกานิ กีฬापनकानि เทहि กีฬति - ย่อม
เล่นซึ่งกีฬา อันเป็นที่เล่นของกุมารทั้งหลาย.

เสยฺยถิทิ - ก็อะไรบ้าง? วงฺกิ - เล่นทอยน้อยๆ,
มฺหฺกิ - เล่นหม้อข้าวหม้อแกง, โมกฺขจิกิ - เล่นลูกข้าง,

จิงคุลิกิ - เล่นการ เล่นด้วยน้ำมือ, ปตตาทพทัก - เล่นดวง
ของ, รถกั - เล่นรถน้อย ๆ, ธนุกั - เล่นธนุน้อย ๆ ;
ดังนี้ เป็นต้น.

ส โข โส ภิกขเว กุมารโ - ตุก่อนภิกษุทั้งหลาย
กุมารนั้นแล, วุฑฒิมนวย อินทริยานั ปริปากมนวย - อาศัย
ซึ่งความเจริญเติบโตด้วย อาศัยซึ่งการแก่ออบแห่งอินทริย
ทั้งหลายด้วย, ปลายหิ กามคุณหิ สมปปีโต สมกัภูโต
- ย่อมถึงพร้อม ด้วยสิ่งเป็นที่ตั้งแห่งความใคร่ ๕ ประการ: -

ปริจารเอติ จกขุวิญญเญเยหิ รูเปหิ อัญญเจหิ กนฺเตหิ
มฺนาเปหิ ปียรูเปหิ กามุปสสยหิเตหิ รชนเเยหิ เปมณเเยหิ - มี
คนทั้งหลายบำรุงบำเรออยู่ด้วยรูปทั้งหลาย อันเป็นที่ตั้งแห่ง
จักษุ อันเป็นที่รัก ที่พอใจ ที่ชอบใจ เป็นที่ตั้งแห่งความ
ใคร่ เป็นที่ตั้งแห่งความกำหนด เป็นที่ตั้งแห่งความรัก บ้าง.

โสทวิญญเญเยหิ สทฺเทหิ ฯลฯ - ให้เขาบำรุงบำเรอ
อยู่ด้วยเสียงทั้งหลาย อันจะพึงรู้สึกได้ทางหู เป็นเสียงที่ชอบ
ใจ เป็นเสียงที่น่าพอใจ มีเสียงน่ารักเป็นที่ตั้งแห่งความใคร่
เป็นที่ตั้งแห่งความกำหนด บ้าง.

มานวิญญะเยหิ คนุเสหิ ฯลฯ - ให้เขานำร่องนำเรอ
อยู่ด้วยกลิ่นทั้งหลาย อันจะพึงรู้ได้ทางจมูก เป็นที่ตั้งแห่ง
ความรัก เป็นที่ตั้งแห่งความพอใจ เป็นที่ตั้งแห่งความใคร่ เป็น
ที่ตั้งแห่งความกำหนัดบ้าง.

ชีวหาวิญญะเยหิ รเสหิ ฯลฯ - ให้เขานำร่องนำเรอ
อยู่ด้วยรสทั้งหลาย อันจะพึงรู้ได้ด้วยลิ้น อันเป็นที่รัก เป็นที่ตั้ง
พอใจ เป็นที่ตั้งแห่งความใคร่ เป็นที่ตั้งแห่งความกำหนัด บ้าง.

กายวิญญะเยหิ โผฏฐัพพะเหหิ ฯลฯ - ให้เขานำร่อง
นำเรออยู่ด้วยโผฏฐัพพะทั้งหลาย อันจะพึงรู้สึกได้ด้วยสัมผัส
ทางผิวหนัง เป็นที่รัก เป็นที่พอใจ เป็นที่ตั้งแห่งความใคร่
เป็นที่ตั้งแห่งความกำหนัดบ้าง; ดังนี้.

โส จกขุณา รูปํ ทิสฺวา - กุมารนั้น เห็นรูปด้วยตา
แล้ว, ปิยรูเป รุเป สารขฺขติ - ย่อมมีความกำหนัดในรูป
อันมีรูปเป็นที่รัก อปปิยรูเป รุเป พยาปขฺขติ - ย่อมขัดเคือง
ในรูป อันมีรูปไม่เป็นที่ตั้งแห่งความรัก, อนุปฺภุจฺจิตกายสฺสติ
จ วิหฺรติ ปฺริตฺตเจตฺโส - เป็นผู้ไม่มีสติอันเข้าไปตั้งไว้ในกาย
เป็นผู้มีจิตอันทราม (คือว่างจากความรู้), ฯลฯ ตถจ เจโตวิ-
มุตฺตํ ปฺลณฺณาวิมุตฺตํ ยถากุตํ นปฺปชานาติ - เขาย่อมไม่รู้ตาม

เป็นจริงซึ่งเจโตวิมุตติ บัญญาวิมุตติ อันจะเป็นที่ดับเสียซึ่ง
บาปอกุศลธรรมทั้งปวง โดยไม่มีส่วนเหลือ.

โส เอว อนุโรธวิโรธ สมาปนโน - กุมารนั้น เมื่อ
ถึงพร้อมด้วยความยินดียินดี ดังนี้, ยงกิลฺลิจิ เวทนี เวเทติ
- ย่อมเสวยซึ่งเวทนาใดๆ, สุขํ वा ทุกขํ वा อทุกขมสุขํ वा
- เป็นสุขก็ดี เป็นทุกข์ก็ดี ไม่ทุกข์ไม่สุขก็ดี, โส ตํ เวทนี
อภินนฺทติ อภิวทติ อชฺโณสย ติจฺฉิจฺฉิตติ - กุมารนั้น ย่อม
เพลิดเพลินเฉพาะซึ่งเวทนานั้น ย่อมปราพุดถึงเวทนานั้น ย่อม
มัวเมาสยบอยู่ในเวทนานั้น.

ตสฺส ตํ เวทนี อภินนฺทโต อภิวทโต อชฺโณสย
ติจฺฉิจฺฉิตโต - เมื่อกุมารนั้น เพลิดเพลินเฉพาะอยู่ซึ่งเวทนานั้น
ปราพุดอยู่ถึงเวทนานั้น สยบมัวเมาอยู่ในเวทนานั้น, อุปฺปชฺชติ
นฺนทิตติ - นั่นก็คือความเพลินย่อมเกิดขึ้น, ยา เวทนาสุ
นฺนทิตติ ตทฺฐปาทานํ - ความเพลิดเพลินใดในเวทนาทั้งหลาย
มีอยู่ ความเพลิดเพลินนั้นเป็นอุปาทาน.

ตสฺส อุปฺปาทานปจฺจยา ภโว - เพราะอุปาทานของ
กุมารนั้นเป็นปัจจัย ภพจึงมีขึ้น, ภวปจฺจยา ชาตติ - เพราะ
ภพเป็นปัจจัย ชาตติ คือความเกิด จึงมีขึ้น, ชาตติปจฺจยา

ขรามรณิ โสภปริเทวทุกุขโทมนสสุปายาส สมภวนติ
 - เพราะชาติเป็นปัจจัย ขรามรณะ โสภะ ปริเทวะ ทุกุคะ
 โทมนัสสะ และอุปายาส ย่อมเกิดขึ้นพร้อม.

เอวเม ตสฺส เกวลสฺส ทุกุขกฺขนฺธสฺส สมฺทโย โทติ
 - การตั้งชนแห่งกองทุกข์ทั้งสี่ ย่อมมีด้วยอาการอย่าง
 นั้นเทียว.

ทั้งหมดนี้เป็นข้อความในพระบาลี ดังที่ได้ยกมา เพื่อ
 ว่าจะได้พิจารณาถึงสิ่งที่เรียกว่า ความเกิด นั้นคืออะไร?

จากข้อความทั้งหมดนี้ จะต้องสังเกตให้ดี ว่าพระผู้มี
 พระภาคเจ้าได้ตรัสถึงความเกิดทางร่างกาย คือเกิดจากท้องแม่;
 และเมื่อเกิดจากท้องแม่ ทารกนั้นเติบโตขึ้น เจริญวัยขึ้น จน
 กระทั่งให้เขาบ้างบำเรออยู่ด้วยรูป เสียง กลิ่น รส และสัมผัส
 แล้ว เป็นผู้สยบมัวเมาอยู่ในเวทนานั้น ด้วยความยินดีบ้าง ด้วย
 ความยินร้ายบ้าง ความเพลิดเพลิน ปราศรเสรีญ มัวเมาอยู่ใน
 เวทนานั้น ย่อมเกิดขึ้น; ความเพลิดเพลินนั้นชื่อว่า อุปาทาน
 คือ ความยึดมั่นถือมั่น; เพราะอุปาทานนั้นมีอยู่ จึงได้เกิดภพ
 คือ ความมีความเป็น; เพราะภพมีอยู่ จึงได้เกิดชาติ, เพราะ
 ชาติมีอยู่ จึงได้เกิดทุกข์. นี่เป็นใจความโดยย่อ.

พิจารณาดพอบเป็นเครื่องเข้าใจโดยละเอียดออกไปอีกสัก
 เล็กน้อยว่า พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัสว่า ต้องอาศัยองค์ประกอบ
 ๓ ประการ การกาวลงสู่ครรภ์จึงจะมี.

ในองค์ ๓ ประการนั้น : องค์ที่ ๑ คือบิดามารดาอยู่
ร่วมกันด้วย, องค์ที่ ๒ มารดามีระดอนยังมิได้ตกแล้วด้วย,
องค์ที่ ๓ คันธพพะ คือสัตว์อันจะพึงเกิดในครรภ์นั้น เข้าไปตั้ง
อยู่เฉพาะด้วย; เมื่อครบทั้ง ๓ องค์นี้ การตั้งครรภ์ย่อมมี.

มารดายอมบริหารซึ่งครรภ์ เป็นเวลา ๙ เดือนบ้าง
๑๐ เดือนบ้าง ด้วยความหนักอกหนักใจอย่างยิ่ง เป็นภาระหนัก
อย่างยิ่ง.

แล้วก็คลอดบุตร โดยล่วงไปแห่งเดือน ๙ เดือนบ้าง
๑๐ เดือนบ้าง ด้วยความลำบากยุ่งยากใจอย่างยิ่ง เป็นภาระหนัก
อย่างยิ่ง.

แล้วก็เลี้ยงบุตรนั้น ด้วยโลหิตแห่งตน. ในภาษา
ธรรมะนั้น โลหิต นั้น คือนานม หรือเรียกนานมนั้นว่า โลหิต.

กุมารนั้นเจริญเติบโตขึ้นตามลำดับ มีความแก้วรอบ
แห่งอินทรีย์ คือว่ามีตา หู จมูก ลิ้น กาย ษณฺฑิตที่จะรู้สึกอะไรได้
ในฐานะเป็นอายตนะ. เมื่อเป็นเด็กเล็กๆ ก็เล่นของเล่นไปตาม
ประสาเด็ก.

ครั้นเติบโตขึ้นมา ก็รู้จักเสวยอารมณ์ ที่เรียกว่า บัญจ-
กามคุณ คือสิ่งเป็นที่ตั้งแห่งความใคร่ ๕ ประการ. ๕ ประการ
คือทางตา ทางหู ทางจมูก ทางลิ้น และทางกาย คือผิวหนัง;
มีการประคบประหงมบำรุงบำเรอ ด้วยตนเองบ้าง, ด้วยผู้อื่นบ้าง
ในรูป เสียง กลิ่น รส และสัมผัส อันเป็นที่ตั้งแห่งความยินดี.

ทันทีมาถึง อาการที่จะเกิดขึ้นแห่งสิ่งที่เรียกว่า ชาติ ได้
จำแนกเป็นการกระทบอารมณ์ทางอายตนะ ทั้งทางตา ทางหู ทาง
จมูก ทางลิ้น ทางกาย เป็นลำดับๆ ไป.

ในทางหนึ่งๆ เช่น ทางกาย นั้น ก็จำแนกออกไปว่า
เมื่อได้เห็นรูป; ถ้าเป็น รูปน่ารักก็มีความกำหนดยินดี; ถ้า
เป็นรูปไม่น่ารัก ก็มีความขัดเคือง. เมื่อเป็นดังนี้ ก็ไม่ได้มี
สติ คือ ไม่มีความรู้สึกผิดชอบชั่วดี ที่เรียกว่า สติ, มีจิตอัน
ทรม เพราะปราศจากธรรมะ. นี้เรียกว่า ไม่รู้จักหนทางแห่ง
ความหลุดพ้น ด้วยการใช้กำลังจิตที่ดี ด้วยการใช้กำลังปัญญาที่ดี.

เด็กทารก หรือคนหนุ่ม ชนิดนี้ จะเอาปัญญาไหนมา
พิจารณา สำหรับจะถอนจิตของตนให้ออกมาเสียจากความลุ่มหลง
ในสิ่งเหล่านั้น; ไม่มีความรู้เรื่องความหลุดพ้น ด้วยใช้กำลังจิต
ที่ดี ด้วยใช้กำลังปัญญาที่ดี แล้ว ก็ยอมเจริญไปด้วยอกุศลธรรม
อันลามกก็มีประการต่างๆ เขา เป็นผู้ผ่องพร้อมอยู่แต่ความยินดี
ยินดีร้าย สลับกันไป.

ได้เสวยเวทนาใด เป็นสุขก็ดี เป็นทุกข์ก็ดี ไม่ทุกข์ไม่
สุขก็ดี, ก็รู้สึกในลักษณะที่เป็นที่ตั้งแห่งความเพลิดเพลิน, แล้ว
ก็พร่าพูด พร่าสรรเสริญ หรือบ่นถึง ด้วยจิตใจที่มัวเมา สยบอยู่
ในเวทนานั้น.

เมื่อพรา^๕ผลิตเพลิน พรา^๕สรรเสริญ พรา^๕มัวเมา อยู่ใน
 เวทานัน^๕ ก็กล่าวได้ว่า นัน^๕ก็คือความเพลินในอารมณ์นั้น ได้
 เกิด^๕ขึ้น.

ข้อ^๕นี้ต้องสังเกตดูให้^๕ดีว่า เมื่อผลิตเพลินอยู่ เมื่อพรา^๕
 สรรเสริญอยู่ เมื่อมัวเมาอยู่ สิ่ง^๕ที่เรียกว่านัน^๕ก็ จึงจะเกิด^๕ขึ้น;
 ก็หมายความว่า ได้^๕แก่ความหลงใหลผลิตเพลินถึงขีดสุด^๕นั่นเอง.

เมื่อมีความผลิตเพลินในเวทานา^๕ทั้งหลายเหล่าใดแล้ว
 นั้นเรียกว่า อุปาทาน.

เมื่อมีอุปาทาน กัมภพ, เมื่อมีภพ กัมชาติ, เมื่อมีชาติ
 กัมทุกข^๕.

ปัญหาสำคัญมันจึงอยู่ตรง^๕ที่ว่า เมื่อเด็ก หรือคนหนุ่ม
 นั้น ผลิตเพลิน พรา^๕สรรเสริญ มัวเมา อยู่ในเวทานัน^๕;
 นัน^๕ก็ ย่อมเกิด^๕ขึ้น. นัน^๕ที่นั่นแหละคือ อุปาทาน.

สิ่ง^๕ที่เรียกว่า นัน^๕ในที่นี้ โดยทั่วไปก็^๕เรียกว่าเป็น ความ
 เพลิน; แต่มันมีความหมายมาก^๕ไปกว่านั้น, หมายถึงว่าจิตใจเข้า
 ไปผูกพัน^๕อยู่ในอารมณ์เหล่านั้น จะเป็นรูป หรือเสียง หรือกลิ่น
 หรือรส หรือโผฏฐัพพะ ก็ตาม ความ^๕ที่จดเข้าไปผูกพัน^๕เช่นนั้น
 ก็^๕เรียกว่า อุปาทาน.

ในพระบาลี^๕ เป็นการแสดงให้^๕เห็นอยู่ชัด^๕แล้วว่า สิ่ง^๕
 เรียกว่า นัน^๕ก็ กับสิ่ง^๕ที่เรียกว่า อุปาทาน^๕ นั้น เป็น^๕สิ่ง^๕ๆ เดียวกัน;

เพราะฉะนั้นคำว่า นันทิ ในกรณีนี้ ย่อมมีความหมายมาก คือเต็ม
ที่แห่งความยึดมั่นถือมั่น จึงได้เรียกว่า อุปาทาน.

สิ่งที่เรียกว่า อุปาทาน นี้ เรียกว่า นันทิ ก็ได้, เรียกว่า
หมายถึง ความยึดมั่นถือมั่นว่าเป็น ตัวตน หรือ ของตน ก็ได้.

จะต้องพิจารณาเหตุให้ดี จนมีความเข้าใจ และเห็นได้ชัด
ว่า เมื่อมีนันทิน ย่อมมี หรือย่อมเป็นความยึดมั่นถือมั่นอยู่
ในตัว; ถ้าไม่มีความสำคัญมั่นหมายในอารมณ์นั้นแล้ว สิ่งที่
เรียกว่า นันทิ ก็ไม่อาจจะมีได้, หรือไม่อาจจะเกิดได้, หรือไม่
อาจจะเรียกว่าเป็นนันทิที่สมบูรณ์ได้.

นันทิ คือ ความเพลิน สมบูรณ์อยู่ในขณะที่มีความยึด
มั่นถือมั่นในอารมณ์นั้น ในฐานะเป็น ตัวตน หรือเป็น ของ
ของตน.

เพราะฉะนั้น นันทิ กับ อุปาทาน; แม้จะมีชื่อต่างกัน
ก็ถึงถึง กิริยาอาการแห่งจิตอย่างเดียวกัน คือมีความยึดมั่นถือมั่น
แล้วเพลินเพลินอยู่ มัวเมาอยู่ สยบอยู่.

ทั้ง อุปาทานนี้ ก็ให้เกิดภพ คือ ความพร้อมที่จะมี
ชาติ. ภพนั้นก็ให้เกิดชาติ, ชาตินั้นก็ให้เกิดทุกข์.

ทั้งนี้มาถึงสิ่งสำคัญที่สุด ที่เราจะต้องศึกษา หรือทำ
ความเข้าใจกัน ก็คือ พระบาลีแสดงอยู่ชัดแล้วว่า : เมื่อกุมาร

นั้น ยินดีเฟลิดเฟลินอยู่ในอารมณ์ ด้วยความรู้สึกนึกคิด นี้เรียกว่า อุปาทาน แล้วก็เกิดภพ เกิดชาติ แล้วก็เกิดทุกข์.

นี้แสดงว่า ทุกครั้งที่มีการสัมผัสทางตา ทางหู ทางจมูก ทางลิ้น ทางผิวหนัง ก็มีทางที่จะเกิดภพ และอุปาทาน ได้ทุกครั้ง แล้วก็เกิดภพ เกิดชาติ และเกิดทุกข์ ได้ทุกครั้ง .

ฉะนั้น เมื่อใด มีการเสวยอารมณ์ ทางตา ทางหู ฯลฯ เป็นต้น โดยปราศจากสติแล้ว สิ่งนี้เรียกว่า นันทิ หรือ อุปาทาน หรือ ภพ หรือ ชาติ ย่อมเกิดมีทุกครั้งทุกคราวไป.

นี้แหละ คือข้อที่แสดงให้เห็นได้ว่า สิ่งนี้เรียกว่า ชาติ นั้น มีได้หลายต่อหลายชาติในวันหนึ่ง ๆ ; เพราะว่า ในวันหนึ่ง ๆ นั้น เราก็สัมผัสอารมณ์ทางตา ทางหู ทางจมูก ทางลิ้น ทางกาย ได้มากครั้งมากมาย จึงเป็นอันว่า สิ่งนี้เรียกว่า ชาติ นั้น เกิดได้มากครั้งมากมายในวันหนึ่ง ๆ ดังนี้.

ถ้ามีความเข้าใจอย่างนี้ ก็จะมีความเข้าใจได้ต่อไปว่า ปฏิกิจสมุบาทตาสายหนึ่ง ๆ นั้น ย่อมเกิดได้ในวันหนึ่ง ๆ ตั้งหลาย ๆ สาย.

พระพุทธทาสีตน ระบุที่ เวทนา ว่าให้เกิดขึ้นนันทิ. สิ่งนี้เรียกว่า นันทินั้น เป็นไวพจน์กับสิ่งที่เรียกว่า ตัณหา; ฉะนั้น นันทิ หรือ ตัณหา ก็เป็นสิ่งเดียวกัน, และให้เกิดอุปาทาน, หรือ เป็นอันเดียวกันกับอุปาทาน.

ปัญหาที่จะมีต่อไปว่า ก่อนแต่จะเกิดตัณหา^๕ นั้น มีอะไร? ก็เห็นได้ชัดอยู่ว่า มีเวทนา.

ทั้ง ก่อนแต่จะเกิดเวทนานั้น จะต้องมียะไร? จะต้องมียผัสสะ. ก่อนแต่จะเกิดผัสสะก็ต้องมีอายตนะ มีนามรูป มีวิญญาณ มีสังขาร ตามหลักแห่งปฏิจสุมุปบาท.

ในพระบาลี^๕ เอาอวิชา สังขาร วิญญาณ และนามรูป ไปทั้งสี่ที่ไหน?

ถ้าพิจารณาดีให้ดี ก็จะได้ชัดจากพระบาลีนั้นแล้วว่า กุมาร^๕ นั้นย่อมไม่รู้จักเจโตวิมุตติ และปัญญาวิมุตติ ตามที่เป็นจริงที่จะเป็นเครื่องดับเสียได้ซึ่งอกุศลธรรมอันลามก.

หมายความว่า เมื่อกุมาร^๕ นั้น มัวกำหนดยึดมั่นในรูปอันเป็นที่รัก, มัวขัดเคืองในรูปอันไม่เป็นที่รัก, มีสติอันไม่ตั้งไว้ในกาย มีจิตทรมาน ไม่รู้ปัญญาวิมุตติ เจโตวิมุตติ; นั้นแหละ คืออาการที่อวิชา^๕ ได้เกิดขึ้น เพราะผลอสติ.

อวิชาน^๕ นั้น เป็นสิ่งเดียวกันกับการผลอสติ; เมื่อผลอสติแล้ว รัับอารมณ์ทางตาบ้าง ทางหูบ้าง ทางจมูกบ้าง ฯลฯ มันก็เกิดอวิชานั้น.

เมื่อเกิดอวิชา^๕ อย่างนั้นแล้ว ก็เป็นการปรุงแต่ง ชนิดที่ทำให้มีวิญญาณ หรือนามรูป, ชนิดที่จะเป็น^๕ ท้องของอายตนะ และผัสสะ ในลักษณะที่จะเป็นไปตามอำนาจของอวิชา จนเกิดทุกข^๕ ขนมาได้.

คนทั่วไปคิดเสียว่า ตา หู จมูก ลิ้น กาย คืออายตนะนี้
มันมีอยู่ตลอดเวลา เหมือนกับว่ามันเกิดอยู่แล้วตลอดเวลา. แต่
ในทางธรรมะนี้ไม่ถืออย่างนั้น; ถือว่า จะเรียกว่า มีตา หู จมูก
ลิ้น กาย หรืออายตนะนี้ได้ ก็เฉพาะต่อเมื่อมันทำหน้าที่ของมัน
ด้วยอวิชา. ถ้ามันไม่ได้ทำหน้าที่ของมันด้วยอวิชา มันก็
ถือว่าไม่ได้มีอยู่. แม้ว่าคนเรามีตา มีหู มีจมูก มีลิ้น มีกาย อยู่
ตลอดเวลา ถ้าไม่ได้ทำหน้าที่ของมันด้วยอำนาจอวิชา ก็ถือว่า
มันไม่ได้มีอยู่.

ฉะนั้น ตา หู จมูก ลิ้น กาย นี้ จะเป็นจริงเป็นจังขึ้น
มา; จะเป็นทุกขเป็นโทษ, เป็นพิษเป็นภัยขึ้นมา ก็เฉพาะ
ต่อเมื่ออวิชาเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย ในขณะที่ตานั้นเห็นรูป ฯลฯ
เป็นต้น; แล้วผลอสติ, ปราศจากความรู้อะไรจะหลุดพ้นด้วย
กำลังจิต หรือด้วยกำลังปัญญา นนเอง.

นี่เป็นการแสดงให้เห็นอยู่แล้วว่า สิ่งที่เราเรียกว่า อวิชา
นั้น เป็นต้นง่อน โดยแท้จริง, เป็นต้นง่อน สำหรับที่จะให้
เกิดการปรุงแต่งตามลำดับ, ตามลำดับ ที่เรียกว่า ปฏิจจสมุปบาท
นั้น ทุกคราวที่มีการสัมผัสอารมณ์ทางตา ทางหู ทางจมูก ทางลิ้น
ทางกาย ดังที่โตกล่าวระบุไว้แล้วในพระบาลี. ส่วนความรู้อะไร
ที่กำหนดชนิด หรือความยินร้ายนั้น ขยายออกไปได้ถึงทางใจ
และธรรมารมณ์.

สำหรับสิ่งที่เป็นที่ตั้งแห่งความลุ่มหลงทางเวทนา ให้
 เขาบำรุงบำเรออยู่นั้น จำกัดเขตเพียง ๕ อย่าง คือตา หู จมก
 ลิ่น กาย. แต่พอถึงคราวที่จะเกิดความกำหนัดขัดเคือง หรือ
 เผลอสติ เป็นต้น นั้น ขยายความออกไปเป็น ๖ คือทั้งตา หู
 จมก ลิ่น กาย และใจด้วย.

ทั้งนี้เพราะว่า แม้แต่ลำพังใจคิดนึก มันก็ทำให้เกิด
 รั้มมารมณฺ์ ชนิดที่เป็นบิรูรูปสาตรูป คือน่ารัก น่าพอใจ หรือ
 ไม่น่ารัก ไม่น่าพอใจ ขึ้นมาด้วยได้ มันจึงเกิดความกำหนัด
 ขัดเคืองได้ครบทั้ง ๖ ทาง คือทั้ง ๖ อย่างตนะ ดังนี้.

พระพุทธภาษิตนี้ มีอยู่อย่างนี้ ซึ่งท่านทั้งหลายผู้เป็น
 พุทธบริษัท ควรจะกำหนดศึกษาสำเหนียกดูให้เป็นอย่างดี.

ถ้าเข้าใจได้ตรงตามนี้แล้ว ก็จะได้เห็นว่า สิ่งซึ่งเรียกว่า
 ปฏิจจสมุปบาท สายหนึ่ง หรือรอบหนึ่ง หรือวงหนึ่ง นั้น มีได้
 ทุกคราวที่ตาเห็นรูป หรือหูฟังเสียง ฯลฯ เป็นต้น แล้วเผลอสติ
 นั้นเอง. แล้วกว่าชาติ คือการเกิดขึ้นแห่งความยึดมั่นถ่มมั่น
 ว่า ตัวกู ว่า ของกู นั้น ก็เกิดได้ทุกคราวไป; เพียงแต่เกิดจาก
 ท้องแม่ ชาตินั้นยังเป็นเพียงทางวัตถุ ยังไม่สมบูรณ์ตามความหมาย
 ของคำคำนี้, ยังไม่เป็นทุกข์ที่เต็มตามความหมาย; แล้วก็เป็นทุกข์
 โดยไม่ต้องเนาเข้าโลงแล้วไปเกิดใหม่จึงจะเป็นทุกข์. แต่ว่าจะ
 เป็นทุกข์กันและเดยวัน ในวันหนึ่ง ๆ ก็มีได้หลายเรื่อง หลาย

กรณี; แล้วแต่จะมีการปรุงแต่งเป็นปฏิจัสสมุปบาทขึ้นมาได้
คราวหนึ่งๆแล้ว ก็เป็นทุกข์ทงนน.

เพราะฉะนั้น สิ่งที่เราเรียกกันอย่างสั้นๆง่ายๆว่า ตัวกู
ว่า ของกู นั้น ก็คือสิ่งที่เรียกว่า อุปาทาน ในที่นี้

เมื่อใดมี ตัณหา หรือ นันทิ แล้ว เมื่อนั้นก็มีอุปาทาน
ว่า ตัวกู ว่า ของกู เข้าไปยึดมั่นถือมั่นอยู่ในนันทินั้น; กล่าว
คือในความเอร็ดอร่อย หรือความสยบ มัวเมาในเวทนานั้น นั้น
เอง; แล้วก็เกิดภพ เกิดชาติ เป็นตัวกู ขึ้นมาเต็มที

เมื่อเกิดความรู้สึกเป็น ตัวกู-ของกู ขึ้นมาเต็มทีแล้ว,
ก็มีอะไรที่เป็น ของของกู สำหรับจะเป็นทุกข์ ความเกิดก็ของกู
ความแก่ก็ของกู ความตายก็ของกู อะไรๆก็ของกู มันจึง กลาย
เป็นทุกข์ขึ้นมาหมด. ถ้าอย่าไปยึดมั่นถือมั่นธรรมชาติทั้งหลาย
เหล่านั้น ว่า เป็น ตัวกู-ของกู แล้ว ก็จะไม่มีความทุกข์อันใด
เกิดขึ้นมาได้เลย

เราจึงสรุปใจความสั้นๆได้ว่า เมื่อใดมีความยึดมั่น
ถือมั่นในฐานะเป็นตัวกู-ของกู แล้ว เมื่อนั้นก็มีความทุกข์.
ถ้าอย่ามีความยึดมั่นถือมั่นในสิ่งใดโดยความเป็น ตัวกู-ของกู แล้ว
ก็ไม่มี ความทุกข์

เพราะเหตุฉะนั้นเอง พระพุทธเจ้าท่านจึงตรัสว่า สัพเพ
ธมฺมา นาลิ อภินเวสાય - ธรรมทั้งหลายทั้งปวงอันใคร ๆ ไม่

พียงยึดมั่นถือมั่น, คือไม่ยึดมั่นถือมั่นโดยความเป็นตัวกู หรือเป็น
ของของกุดังนี้.

ความยึดมั่นถือมั่นด้วยอุปาทานนั้น เป็นปฏิจจสมุปบาท
ตอนที่สำคัญที่สุด คือตอนที่จะให้เกิดเป็น ตัวกู-ของกู เต็มรูป
ขึ้นมา, สำหรับจะได้เป็นทุกข์ เพราะความเกิด ความแก่ ความ
เจ็บ ความตาย ความเศร้าโศกปริเทวะ ทุกข์กาย ทุกข์ใจ ความ
เหี่ยวแห้งใจนานาประการ เหล่านี้

หวังว่าท่านทั้งหลาย จะได้พิจารณาคุณเรื่องน้อยอยู่เสมอๆ
เพราะว่าเป็นเรื่องที่เห็นได้ยาก หรือเข้าใจได้ยาก; นอกจาก
จะฟัง หรือคิดแล้ว ยังจะต้องสังเกตให้รู้สึก หรือให้รู้สึกถึง
เหล่านี้ ซึ่งเกิดขึ้นในใจจริงๆ ด้วย จึงจะเรียกว่าได้เห็นธรรม.

ได้เห็นธรรมนี้โดยประจักษ์แล้ว ก็จะไม่เกิดความไม่
ประมาท ในการที่จะมีสติ; เพื่อจะไม่เพลินในคราวที่ตาเห็นรูป
หูฟังเสียง จมูกได้กลิ่น ลิ้นได้รส ผิวกายได้รับสัมผัสทางผิวหนัง,
จะไม่มี ความเพลินในขณะนั้นๆ แล้ว ก็จะไม่เกิดฉันทิ หรือ
อุปาทาน หรือภพ หรือชาติ และเป็นทุกข์ได้. หรือถ้าเพลินไป
ก็จะมีสติกลับมาโดยเร็ว แล้วก็จะมีความเพลินน้อยลงๆ จนกระทั่ง
ไม่เพลิน. เกิดความรื่นรมย์อย่างนี้ เรียกว่า เป็นผู้ตามเป็นจริง
ซึ่งเรื่องวิมุตติ ซึ่ง จะพ้นได้ด้วยกำลังจิตกต ด้วยกำลังปัญญา
กต.

เพราะว่าเราไม่อาจจะเรียนรู้เรื่องเจโตวิมุตติ ปัญญา
 วิมุตติ ได้จากหนังสือ หรือคำพูด; แต่จะต้องเรียนจาก
 ความสุข หรือความทุกข์ หรือเวทนาต่างๆ ที่เกิดขึ้นแล้วในใจ,
 แล้วทำให้เป็นทุกข์อย่างไร, แล้วจะปลดเปลื้องไปได้อย่างไร.
 เป็นผู้ที่ได้ผ่านสิ่งเหล่านั้นแล้วๆ เล่าๆ จนมีความเข้าใจว่า เกิด
 นันทิ หรือตณหา ที่ไร ก็เป็นทุกข์ทุกที, หรือว่าจะไล่ไปถึงว่า
 เกิดอุปาทานที่ไรก็เป็นทุกข์ทุกที, หรือจะเกิดภพที่ไรก็เป็นทุกข์
 ทุกที, หรือว่าจะเกิดชาติที่ไรก็เป็นทุกข์ทุกที

แต่เดี๋ยวนี้เรามาสรุปกันเสียเพียงอย่างเดียวว่า มัชชาติ คือ
 ความเกิดแห่งตัวกู - ของกูที่ไร ก็ต้องเป็นทุกข์ทุกที. พึงเป็น
 ผู้ไม่ประมาท มสตีดำรงอยู่ อย่าปล่อยให้จิตปรุงแต่งเป็นชาติ
 แห่งตัวกู - ของกูขึ้นมา ตณหาก็จะหมดกัน. เรื่องทั้งหลายก็จะ
 หมดเพียงเท่านั้น

นี่เป็นธรรมะอันหนึ่ง เป็นยอดของธรรมะโดยประการ
 ทั้งปวง; แม้แต่จะเรียกว่า อภิธรรมก็ยังน้อยไป เป็นธรรมะ
 สูงสุดที่จะดับทุกข์ได้โดยแท้จริง ไม่มีธรรมะไหนจะสูง จะยิ่ง
 จะเกินไปกว่าธรรมะนี้

ขอให้ท่านทั้งหลาย จงกำหนดจดจำไว้ด้วยดี ให้สำเร็จ
 ประโยชน์ด้วยกันจงทุกคนเถิด ว่าในพระบาลีข้างต้นนี้ พระองค์
 ได้ทรงแสดงการเกิดทางท้องบิดามารดาเสร็จไปแล้ว จึงได้ทรง
 แสดงถึงเด็กทารกเติบโตเป็นกุมารแล้ว ได้รับอาภรณ์แล้ว เกิด

มันก็ เกิดตัณหา เกิดอุปาทาน เกิดภพ เกิดชาติ เป็นปฏิจ-
สมปบาทขึ้นมาในชาติปัจจุบันทันตาเห็น^๕ และเกิดได้ทุกคราว
ที่มีการสัมผัสทางตา ทางหู ทางจมูก ทางลิ้น ทางกาย ทางใจ.

อย่าได้ไปหลงมงาย ว่ามันจะต้อง เป็นเรื่องที่น่าเกี่ยว
กันระหว่างภพ ระหว่างชาติตั้ง ๓ ภพ ๓ ชาติ จึงจะเป็นปฏิจ-
สมปบาทสักวงหนึ่ง; อย่างนั้นมันปฏิบัติอะไรไม่ได้. มัน
ต้องมันและเดยวน เราจึงจะปฏิบัติได้, คือมีการสำรวมในสติ :
ให้มีสติที่จะไม่ให้เกิดการปรุงแต่งชนิดนี้. นี่แหละคือการที่
ปฏิบัติได้, นี่แหละคือวิสัยที่ปฏิบัติได้, หรือ อยู่ในวิสัยที่เราจะ
ประพฤติปฏิบัติได้

เรื่องปฏิจสมุปบาท^๕ พระองค์ได้ตรัสไว้เพื่อให้เรา
ปฏิบัติ ไม่ใช่เพื่อให้เราเล่น สนุกๆ ไป ว่าอยู่ชาติโน้น
บ้าง อยู่ชาตินี้บ้าง; แล้วก็ควบคุมอะไรไม่ได้, ปฏิบัติอะไร
ไม่ได้

แท้ที่จริง เรื่องปฏิจสมุปบาท^๕ เป็นเรื่องอริยสัจ^๗
นั่นเอง. ข้อความตอนนักเบนการ แสดงให้เห็นสมุทยสัจ^{๕๘๗} คือ
ความจริงที่ว่า ความทุกข์จะเกิดขึ้นได้อย่างไร : ทรงแสดงมา
ตั้งแต่ว่า ทารกเกิดมาจากครรภ์บิดามารดาแล้ว ก็มามีอินทรีย์
อันแก่กล้า คือมีตา หู จมูก ลิ้น กาย สำหรับจะสัมผัสอารมณ์
ภายนอกแล้ว เมื่อสัมผัสอารมณ์ภายนอกแล้วไม่มีสติ มันจึงเกิด
ตัณหา เกิดมันทิ เกิดอุปาทาน เกิดภพ เกิดชาติ.

นั้นแหละ ดูให้คิดจะเห็นได้ว่า เป็นปฏิจสมปบาท
 ทุกคนจะปฏิบัติได้ และจะต้องปฏิบัติเพื่อจะสกัดกั้นเสียซึ่ง
 สมทัย กล่าวคือความเกิดแห่งความทุกข์นั้น; เรียกว่ามันอยู่ใน
 วิสัยที่ทุกคนจะปฏิบัติได้ในชาติตนเอง ทนและเด्यान ไม่ต้อง
 รอไว้ต่อตายแล้ว, หรือไม่คาบเกี่ยวกันกับชาติที่แล้วมา และชาติ
 ที่จะมาในอนาคตข้างหน้าในอีกชาติหนึ่ง. อย่างนั้นมันควบคุม
 อะไรไม่ได้ มันไม่มีโอกาสที่จะควบคุม ไม่อยู่ในวิสัยที่จะปฏิบัติ
 เป็นความรู้เพื่อเจอ ไม่มีประโยชน์อะไร.

ความทุกข์มันมีอยู่ที่ทนและเด्यान แล้วไปดับมันต่อ
 ตายแล้ว หรือชาติหน้า; หรือดับทุกข์ชาตินี้ แล้วจะไปเป็น
 สุขต่อชาติหน้า มันเป็นสันทิฎฐิโกได้อย่างไร.

ถ้ามีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแล้ว จะเห็นว่า ปฏิจ-
 สมปบาทนั้น เกิดทุกคราวที่ผลอสติ : เมื่อตาได้เห็นรูป
 เบนตน นนเอง

เมื่อเราทั้งหลายเป็นสาวกของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จะ
 ต้องได้รับสิ่งที่ดีที่สุดในที่พระพุทธองค์ได้ทรงประทานให้แล้ว
 ก็ถึงความเข้าใจเรื่องนอຍ่างถูกต้องด้วย แล้วจะต้องปฏิบัติให้
 ได้จริงๆ ด้วย. การทำความเข้าใจเรื่องนั้นให้ถูกต้อง จึงเป็นสิ่ง
 ที่สำคัญ.

หวังว่าท่านทั้งหลาย จะได้พยายามทำความเข้าใจเป็น
 ลำดับไป จนมีความรู้ที่ถูกต้อง และปฏิบัติได้จริง จงทุกๆ คนเถิด.

ธรรมเทศนาสมควรแก่เวลา เอวัง ก็มีด้วยประการฉะนี้.

รายชื่อหนังสือ
ชุดหมูน้อย

อันดับ	เรื่อง	พิมพ์ครั้งที่
๑.	พระพุทธคุณคำกลอน	๓
๒.	การศึกษาคืออะไร?	๓
๓.	การงานคืออะไร?	๑
๔.	ทรัพย์สินสมบัติคืออะไร?	๑
๕.	สิ่งที่ดีที่สุดคืออะไร?	๑
๖.	ปัญญาที่เกิดจากการศึกษาไม่สมบูรณ์แบบ	๑
๗.	ปวารณา	๑
๘.	ชาติในปฏิภนสมุปปาท	๑
๙.	ทางออกที่ ๓ แห่งยุคปัจจุบัน	๑

ชาติในปฏิจสุมุบาท

ต้องศึกษาให้เข้าใจ :- ปฏิบัติได้ในชาตินี้ ที่นี้และเดี่ยวนี่.

พระองค์ตรัสสอนให้ไว้เพื่อปฏิบัติ มิใช่เพื่อผ่นเล่นสนุก ๆ.
ปฏิจสุมุบาท เป็นเรื่องอริยสัจจ์ แสดงให้เห็นสมุทยสัจจ์
ทรงแสดงให้เห็นทุกข์เกิด มีเหตุเป็นสายเนื่องมาตั้งแต่ทารกเกิดในครรภ์.
กระทั่งทารกเติบโต สัมผัสอารมณ์ภายนอก เพลิดเพลินต่อเวทนา.

ผลของชาติจึงเกิด ตัณหา นันทิ อุปาทาน ภพ ชาติ.

เมื่อเกิดมีชาติ ก็ต้องมีทุกข์ที่นี้ และเดี่ยวนี่.

ความทุกข์เกิดเพราะชาติเกิดเป็นปฏิจจ ๆ หลายวงก็ได้.

การปฏิบัติจึงต้องคับทุกข์ให้ได้ในปัจจุบันชาตินี้ เดี่ยวนี่.

ต้องเห็นปฏิจสุมุบาท และอยู่ในวิสัยปฏิบัติได้ จึงจะเป็นสันตภิฎฐโก.

คำสอนที่พระองค์ตรัสเรื่องชาติจะค้นพบได้ในพระบาลี-

-มหาตัตถะสังขยสูตร มูลป้อนะสัฏ มัชฌิมนิคาย.

ความเกิด ในปฏิจสุมุบาท อาจมีวันหนึ่งหลาย ๆ ชาติ;

ภาในวันหนึ่ง ๆ ย่อมมีการสัมผัสอารมณ์ได้มาก.

รู้จัก "ชาติ" เกิดแล้วดับเสียได้ จักถึงความดับที่นี้และเดี่ยวนี่.